

Dissabte, 26 de febrer de 2005, aula 4.1 UB

Taller 97

Les pedagogies lliures educació en la llibertat, la igualtat i la convivència.

Jordi Mateu, Col·lectiu Lahuasca

Proposat per Col·lectiu per una educació lliure Lahuasca

Taller

A través de dues activitats el taller presenta el projecte d'escola escola lliure. Projecte aquest, articulats entorn a uns valors diferents als establerts actualment i basat en la pedagogia lliure.

La primera activitat té com a objectiu proporcionar un primer acostament als principis i valors que structuren el projecte d'escola lliure. Es reparteix a la meitat dels participants vinyetes amb situacions comunes pròpies de l'activitat educativa, i a la resta dels participants es reparteixen frases que descriuen certes maneres de resoldre situacions. Trobar la persona amb el dibuix o frase contrària és la tasca a desenvolupar. La pròpia dinàmica del taller articula un debat on els trets vertebradors del projecte d'escola lliure, i alhora aquells aspectes del món educatiu actual, altament susceptibles de ser criticats, esdevenen els protagonistes.

La dinàmica d'un joc de rol condueix la segona activitat proposada. En aquest cas, els assistents, dividits en grups, representen les parts que intervenen en el consell escolar d'un institut. Cada grup, jugant el rol que li pertoca (director, professor de matemàtiques, d'història, de religió, d'anglès, d'informàtica, cap d'estudis, secretaria, pares i mares, conserge, ...), expressa la seva opinió entorn a l'ordre del dia: discutir i prendre una decisió davant dels baixos resultats obtinguts en les competències bàsiques. Intervé també en el consell escolar la figura de l'inspector, que visita l'institut precisament per tractar aquest tema.

En el transcurs del debat es representen els diferents punts de vista i posicions entorn a varis temes, entre altres; la valoració de la mesura presa durant el curs anterior de separar els grups en funció de les competències; i el tema de l'atenció a la diversitat a l'aula, de com afrontar el problema de la integració de la població immigrada. Seguint les mesures preses l'any anterior, la direcció proposa dividir l'institut en dos centres en funció de la capacitat dels alumnes.

Aquesta dramatització del consell escolar, condueix a fer palesa la dificultat de funcionament del mateix. Se'n desprèn que les diferents postures, ideologies i realitats dels que hi són representats el fan en certa mesura inoperatiu.

Ambdues activitats serveixen per il·lustrar que hi ha moltes maneres d'entendre l'educació i que existeix una veritable dificultat alhora de gestionar un projecte educatiu compartit. Un dels objectius d'aquest taller és precisament fer veure que per tenir capacitat de transformació cal, d'entrada, qüestionar-se les idees implícites en la manera d'entendre l'educació. Idees aquestes, que s'aglutinen entorn a tres grans discursos que organitzen el sistema educatiu:

- Un primer discurs que divideix, com si d'una partició natural es tractés, el sistema educatiu en dos grups: professorat i alumnes.
- Un segon discurs que defensa la fragmentació de la realitat en assignatures per al seu estudi, i que acaba transformant la tasca de trobar conceptes hegemònics per a explicar la realitat en veritablement difícil, i alhora provoca un ofegament de la curiositat i dels interessos personals.
- Un tercer discurs, que en nom de la neutralitat del sistema educatiu, exigeix de tothom el mateix, generant així una situació de partida de desigualtat.

El qüestionament d'aquests tres grans eixos i la consciència de que avui l'escola segueix un mecanisme de reproducció del mercat laboral, és un bon punt de partida per entendre el projecte de pedagogia lliure que es presenta en aquest taller. El projecte d'escola basat en la pedagogia lliure busca el respecte de l'interès i les necessitats de cada persona, defensa la llibertat de poder triar en cada moment què es farà i amb qui es farà, i proposa:

- Una educació que cregui en els valors de la igualtat, la llibertat responsable, la no violència, la corresponsabilitat, el respecte a les diferències, l'autonomia, la vivència del cos, el compromís social, l'autocrítica, la confiança, l'empatia, la sinceritat i l'humor.
- Una educació integral de totes les dimensions de l'ésser humà; social, emocional, cognitiva, física, ... superant dualismes absurds.
- La igualtat i la llibertat responsables com a mitjà i finalitat d'aquest tipus de relació educativa.
- L'aprenentatge actiu i la tendència a l'exploració de l'entorn natural i social.

- L'acció col·lectiva que parteix de la confluència voluntària dels interessos personals, que no s'imposa ni individualment ni sobre les minories.
- El compromís i la justícia socials com a eixos fonamentals per a la pau i la convivència entre les persones.

Debat

Les qüestions que més protagonisme prenen en el debat, giren entorn a dos aspectes. Un dels aspectes sobre els que més es pregunta i discuteix es refereix a la viabilitat i possibles entrebancs a l'hora de portar a la pràctica el projecte d'escola lliure. Els ponents, des de l'experiència de varies escoles basades en la pedagogia lliure que ja estan en funcionament, expliquen que la problemàtica més important no és la legalitat, tal i com algú planteja, doncs tirar endavant un projecte d'aquestes característiques dins el sistema educatiu vigent és en aquests moments alegal. Les dificultats més importants amb que es troba el projecte d'escola lliure són per una banda, les pròpies del model d'autogestió que les fa funcionar, i per altra la manca d'eines per generar una gran difusió del projecte.

Un altre aspecte debatut i que es relaciona amb el tema de la difusió, és el perill de que aquest projecte acabi esdevenint una opció d'educació només per aquells pares d'entrada ja conscients. Davant d'això, els participants estan d'acord amb que una bona mesura per evitar aquesta situació és la unió de totes les parts implicades en l'educació, i sobretot aconseguir donar a conèixer el projecte amb l'objectiu de que esdevingui veritablement una alternativa.